

Ulkoasiainministeriö

UTP-KIRJE

UM2014-00373

POL-30 Lamminpää Leea(UM)

20.03.2014
JULKINEN

VASTAANOTTAJA:
Ulkoasiainvaliokunta

Asia

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/EU:n siviilikriisinhallintaoperaation perustaminen Maliin (EUCAP Sahel Mali)

U/E/UTP-tunnus UTP 6/2014vp

EUTORI-tunnus

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys ehdotuksesta neuvoston päätökseksi EU:n siviilikriisinhallintaoperaation perustamisesta Maliin (EUCAP Sahel Mali).

Eurooppakirjeenvaihtajan sijainen Johanna Birkstedt

LIITTEET UM2014-00372

Viite

Asiasanat	Mali, Sahel, YTPP, YUTP, siviilikriisinhallinta
Hoitaa	UM
Tiedoksi	EUE, LVM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, VM, VNK, YM

Ulkoasiainministeriö

PERUSMUISTIO

UM2014-00372

POL-10 Mensonen Riitta(UM), Virtanen
Pirjo(UM)

20.03.2014

JULKINEN

Asia

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/ EU:n siviilikriisinhallintaoperaation perustaminen Maliin (EUCAP Sahel Mali)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU on valmistelemassa uuden siviilikriisinhallintaoperaation perustamista Maliin (EUCAP Sahel Mali). Operaation perustamispäätös on määrä tehdä maaliskuun 2014 lopussa. EUH:n ja jäsenmaiden asiantuntijoista koostuva ydintiimi aloittaa operaation valmistelun keväällä 2014 ja aikaa siihen on varattu yhdeksän kuukautta, jonka jälkeen operaatio käynnistetään. Mission päällikön ja ydintiimin rekrytointi on parhaillaan käynnissä.

Suomen kanta

Suomi suhtautuu myönteisesti EU:n Malin siviilikriisinhallintaoperaation perustamiseen. Suomi pitää tärkeänä, että poliisivoimien tukemisen rinnalla kiinnitetään huomiota laajempaan oikeusvaltiosektorin kehittämiseen.

EUCAP Sahel Malilla saavutetaan synergiaetuja Malissa toimivan koulutusoperaation (EUTM Mali) kanssa. Pohjois-Malin tilanne on edelleen epävakaa ja hallituksen valvonnan ulkopuolella. Erityisesti toimiva YK-yhteistyö on tärkeää. Humanitaarisen avun tai kehitystyön tekeminen maassa on edelleen vaikeaa. Erityistä huomiota on kiinnitetty henkilökunnan turvallisuuteen.

Suomi pitää operaation perustamista tärkeänä myös EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) kehittämisen kannalta. Malin YTPP-missio on osa EU:n keinovalikoimaa, jolla vastataan Malin aiheuttamaan terrorismin uhkaan sekä tilanteen humanitaarisiin vaikutuksiin.

Suomi pyrkii lähettämään asiantuntijoita EUCAP Sahel Maliin. Osallistumismahdollisuudet ovat kuitenkin rajalliset mm. operaation kielivaatimusten vuoksi.

Pääasiallinen sisältö

Malin ongelmat ovat mittavia, vaikka edistystä on tapahtunut. Pohjois-Malin tilanne on hauras, viranomaistoiminnot pohjoisessa ovat edelleen heikot ja turvallisuustilanne vaikea. Poliittinen prosessi on pysähdyksissä ja työtä demokratisoitumisen puolesta tulee jatkaa. Maan pohjoisosa ei ole keskushallinnon valvonnassa. Rauhanneuvottelut eivät ole tuottaneet tulosta.

EU:n fokus Sahelin alueella on ollut parin vuoden ajan Malissa, joka ajautui kriisiin maaliskuussa 2012, kun sotilasvallankaappaus syrjäytti presidentti Amadou Toumani Tourén vallasta. Tuaregikapinalliset ja islamistit käyttivät hyväkseen vallankaappauksesta seurannutta tyhjiötä ja valloittivat Pohjois-Malin. Malin armeija luopui taisteluista, ja tuaregit julistivat alueen itsenäiseksi Azawadin valtioksi, jota kansainvälinen yhteisö ei tunnustanut.

Entinen siirtomaaisäntä Ranska käynnisti Malin pyynnöstä tammikuussa 2013 Serval-operaation Malin armeijan taistelujen tueksi ja pääkaupunki Bamakon suojelemiseksi. Operaatio sai YK:n hyväksynnän ja laajan kansainvälisen tuen. Islamistien valtaamat alueet saatiin nimellisesti takaisin hallituksen kontrolliin helmikuussa tuhansien afrikkalaisten, ennen kaikkea tsadilaisten ja nigeriläisten sotilaiden avustamina. Ranskalla on Malissa yhä joukkoja. YK käynnisti heinäkuussa 2013 Malissa MINUSMA-kriisinhallintaoperaation. Operaatio mahdollisti vaalien järjestämisen: presidentinvaalit järjestettiin kesä-elokuussa ja paikallisvaalit loppuvuodesta ja niitä pidettiin pääosin onnistuneina. EU:n koulutusoperaatio EUTM Mali on toiminut Malissa muutaman vuoden ja keskittynyt asevoimien kouluttamiseen ja rakenteiden kehittämiseen.

Pohjoisessa on nähtävissä radikalisoitumista ja ääri-islamilaisten taistelijoiden kerääntymistä alueelle. Rauhanneuvottelut eivät ole tuottaneet tulosta ja kapinallistaisteliyoista osa on piiloutunut tai paennut alueen muihin maihin.

EUCAP Sahel Mali operaation arvioitu kesto on neljä vuotta ja operaatio aloittaa kahden vuoden mandaatilla.

Malin YTPP-siviilimission (EUCAP Sahel Mali) on tarkoitus tukea Malin siviiliturvallisuustoimijoita (siviilipoliisi, santarmi, kansalliskaarti) neuvonannon ja mentoroinnin sekä koulutuksen kautta. Tavoitteena on tukea ao. toimijoiden kapasiteetin kehittämistä. Kansainvälisen avun koordinointi poliisisektorille on mission keskeinen tehtävä yhteistyössä Malin hallituksen sekä MINUSMAN (YK:n kriisinhallintaoperaatio) kanssa. Tarkoitus on keskittyä ennen kaikkea poliisisektorin tukemiseen YK:n kattaessa oikeussektorin.

Malin YTPP-siviilimission on määrä tehdä läheistä yhteistyötä Länsi-Afrikan maiden talousyhteisö ECOWASin sekä muiden alueen maiden ja alueella toimivien kansainvälisten järjestöjen kanssa synergioiden varmistamiseksi.

EUH:n ja jäsenvaltioiden asiantuntijoista koostuva missiota valmisteleva ydintiimi aloittaa operaation valmistelun, ja siihen on varattu aikaa yhdeksän kuukautta. Mission päällikön ja ydintiimin rekrytointi on parhailaan käynnissä. Sen jälkeen operaatio käynnistetään, ja alkaa mandaatin toimeenpano. Alustava arvio henkilöstön vahvuudesta on 56 ja operaation pääkieli tulee olemaan ranska.

Neuvoston päätös uudesta siviilikriisinhallintaoperaatiosta (EUCAP Sahel Mali) on määrä tehdä maaliskuun 2014 aikana. Operaation päämaja tulee sijaitsemaan Bamakossa.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/POL-10 Riitta Mensonen, riitta.mensonen@formin.fi, 050-3105973
UM/ALI-20 Pirjo Virtanen, pirjo.virtanen@formin.fi, 040-7524309

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

